

prima instanță: Judecătoria Strășeni
Judecătorul: D. Mîrzenco
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: L. Bulgac, D. Manole, Gr. Dașchevici,

ÎNCHEIERE

6 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Tamara Chișca – Doneva
Luiza Gafton

examinând admisibilitatea recursului declarat de Calmîș Sergiu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Panuș Nina
împotriva Calmîș Sergiu, privind repararea prejudiciului material și moral, și
compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 ianuarie 2017, prin care au
fost respinse apelurile declarate de Panuș Nina și Calmîș Sergiu, fiind menținută
hotărârea Judecătoria Strășeni din 22 iulie 2016,

c o n s t a t ă :

La 26 ianuarie 2016, dna Panuș Nina a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva Calmîș Sergiu, privind repararea prejudiciului material și moral, și
compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, la 29 martie 2014, în jurul orei
10:00, pârâtul Calmîș Sergiu, aflându-se în s. Pânășești, r-nul Strășeni, a deteriorat o
porțiune de gard ce-i aparține acesteia cu drept de proprietate. În aceeași zi, a fost
agresată de către pârât, ce se confirmă prin raportul de constatare medico-legală nr.
84 din 31 martie 2014, fiind constată echimoză a mâinii stângi.

Pe baza celor prezentate, dna Panuș Nina a precizat că, la 18 iulie 2014,
agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Strășeni a încheiat procesul-verbal cu
privire la contravenție în privința pârâtului, fiind recunoscut vinovat în comiterea
contravenției prevăzute la articolul 104 din Codul contravențional. Astfel, a fost
sanționat sub formă de amendă în mărime de 35 unități convenționale, echivalentul a
700 lei.

Totodată, reclamanta a atras atenția că procesul-verbal și decizia de sancționare
au fost contestate de Calmîș Sergiu, iar, prin hotărârea judecătorească din 30 aprilie
2015, a fost respinsă plângerea contravențională ca neîntemeiată.

În aceeași ordine de idei, dna Panuș Nina a afirmat că prejudicial material i-a
fost cauzat în urma deteriorării porțiunii sale de gard, cheltuind pentru construcția

acestui suma de 233 lei, formată din procurarea: unei foi de ardezie în mărime de 107 lei; cimentului în cuantum de 71 lei; pietrei de moloz în sumă de 48 lei, precum și din cheltuielile pentru efectuarea pozelor foto în valoare de 7 lei.

Dna Panuș Nina, de asemenea, a susținut că acțiunile nelegitime ale pârâtului au impus să cheme de urgență pentru lucrările menționate *supra* pe soțul său Constantin Panuș și feciorul Roman Panuș, care se aflau la muncă în Federația Rusă. Or acesteia îi era frică că pârâtul va pătrunde în ograda sa. Așadar, a suportat cheltuieli în cuantum de 2 032 (1 016 x 2) lei, ce se confirmă prin biletele de călătorie.

Suplimentar, reclamanta a pretins de la pârât și sumele achitate pentru deplasarea la Judecătoria Strășeni, la ședințele de judecată din 28 iulie 2014; 30 octombrie 2014; 30 martie 2015; 16 aprilie 2015; 30 aprilie 2015, în mărime de 40 lei, la Curtea de Apel Chișinău la ședințele din 2 decembrie 2014 și 22 decembrie 2014, în sumă de 56 lei, precum și la efectuarea expertizei medico-legale din 31 martie 2014 în cuantum de 8 lei, iar în total 104 lei. La fel, a sugerat că raportul de expertiză citat mai sus a costat-o 23 de lei.

În consolidarea punctului său de vedere, dna Panuș Nina a invocat că pârâtul se eschivează cu rea-credință de la repararea pagubei cauzate și dimpotrivă, o numește pe aceasta și pe membrii familiei sale cu cuvinte necenzurate, înjosind onoarea și demnitatea acestora, provocând în acest mod suferințe psihice.

Reieșind din circumstanțele cu privire la deteriorarea porțiunii de gard și a maltratărilor din partea lui Calmîș Sergiu, reclamanta a precizat că nu a putut dormi noaptea și îi era frică să meargă prin propria ogradă, cât și pe drum. Astfel, a considerat că i-a fost cauzat un prejudiciu moral în mărime de 30 000 lei.

Dna Panuș Nina a solicitat, repararea prejudiciului material, cauzat în urma deteriorării porțiunii de gard, în mărime de 2392 lei și a prejudiciului moral în valoare de 30 000 lei.

Totodată, reclamanta a cerut compensarea de la Calmîș Sergiu a cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 100 lei și a cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 4 000 lei (f. d. 23 – 24, 59).

Pe parcursul examinării cauzei, pârâtul Calmîș Sergiu a depus o referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată (f. d. 29 – 30).

La 22 iulie 2016, dna Panuș Nina a mărit cuantumul pretențiilor inițiale, solicitând încasarea cheltuielilor de transport, suportate în legătură cu prezentarea la instanța de judecată, în cuantum de 24 lei și a cheltuielilor pentru multiplicarea înscrisurilor în mărime de 10 lei (f. d. 56 – 57).

Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 22 iulie 2016, a fost admisă parțial acțiunea, fiind încasat de la Calmîș Sergiu suma de 1 700 lei (f. d. 60, 63 – 66).

Această sumă a fost compusă din: prejudiciul material suportat la repararea gardului în mărime 119 lei, cheltuielile referitoare la imprimarea pozelor foto pentru dosarul contravențional în mărime de 7 lei, cheltuielile pentru multiplicarea înscrisurilor în cuantum de 10 lei și a cheltuielilor de transport tur – retur Pânășești – Strășeni în sumă de 64 lei. Totodată, au fost compensate cheltuielile de asistență juridică în mărime de 1 500 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 ianuarie 2017, au fost respinse apelurile declarate de Panuș Nina și Calmîș Sergiu, fiind menținută hotărârea Judecătorei Strășeni din 22 iulie 2016 (f. d. 103 – 108).

La adoptarea soluției, instanța de apel a constatat comiterea de către Calmîș Sergiu a unei fapte ilicite în privința Panuș Ninei, comise cu vinovăție.

Cu privire la consecințele prejudiciabile, Colegiul judiciar a reținut că Panuș Nina a suportat cheltuieli pentru procurarea materialelor necesare la repararea porțiunii de gard deteriorate de Calmîș Sergiu în sumă totală de 119 lei, compusă din suma de 71 lei pentru procurarea cimentului și suma de 48 lei pentru procurarea pietrei de moloz (f. d. 9), cheltuieli de transport în mărime totală de 64 lei, pentru deplasările tur-retur Pănășești – Strășeni în legătură cu prezentarea la ședințele instanței de judecată în cadrul examinării dosarului contravențional și prezentei cauze civile, precum și cheltuieli în mărime de 7 lei pentru imprimarea imaginilor foto și 10 lei pentru multiplicarea înscrisurilor. Astfel, s-a considerat că toate aceste plăți au fost cauzate de fapta ilicită a pârâtului (f. d. 106 – 107).

Dimpotrivă cu cele menționate supra, instanța a opinat că lipsește suportul probant și legătură de cauzalitate dintre cheltuielile dnei Panuș Nina pentru procurarea unei foi de ardezie în mărime de 107 lei, pentru procurarea билетelor de transport în folosul lui Constantin Panuș și feciorul Roman Panuș în sumă de 2 032 lei, pentru deplasările la Curtea de Apel Chișinău în sumă de 56 lei, precum și pentru prezentarea și efectuarea raportului de constatare medico – legală în mărime de 31 lei (f. d. 107).

Totodată, Colegiul judiciar a considerat că hotărârea Judecătorei Strășeni din 27 septembrie 2013, la care a făcut trimitere Calmîș Sergiu, a fost anulată. Prin urmare, acest act judecătoresc nu produce efecte juridice cu efect retroactiv și nu poate fi admisă în calitate de probă în temeiul art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece nu are caracter irevocabil în conformitate cu art. 254 din Codul de procedură civilă.

Cu referire la capătul de cerere privind repararea prejudiciul moral, instanța de apel a conchis că fapta ilicită a cauzat cert suferințe morale reclamantei, însă întinderea acestora nu este în măsură să determine necesitatea compensării în echivalent bănesc. Or recunoașterea încălcării drepturilor apelantei fiind suficientă și echitabilă. La fel, a fost stabilit că suferințele fizice invocate de Panuș Nina nu au fost probate (f. d. 107).

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 1398 alin. (1), 1416 alin. (2), 1422 alin. (1) și (2) din Codul civil, articolul 45 alin. (1) din Codul contravențional și articolele 94, 96, 118, 121 – 123 din Codul de procedură civilă.

La 5 mai 2017, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 19 ianuarie 2017 (f. d. 109).

La 7 iulie 2017, dl Calmîș Sergiu a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 ianuarie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 22 iulie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că obligația de plată a prejudiciului nu poate surveni până când nu este constatat proprietarului

gardului deteriorat. Prin urmare, Panuș Nina nu a prezentat în instanțele de judecată nici o probă, prin care ar demonstra că este titularul de drept al gardului în litigiu și al terenului, pe care este amplasată această construcție.

În consecință, în opinia recurentului, instanța de apel a pronunțat decizia contestată cu aplicarea eronată a dispozițiilor articolului 1398 din Codul civil, deoarece drepturile patrimoniale ale intimatei nu au fost confirmate în conformitate cu legislația civilă.

La 1 august 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Panuș Ninei, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 119).

La 24 august 2017, intimata Panuș Nina a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil (f. d. 121 – 123).

Examinând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Calmîș Sergiu este inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Materialele cauzei dovedesc faptul că recursul nu a fost depus repetat și nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a declara recurs.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei, rezultă că decizia integrală a instanței de apel din 19 ianuarie 2017 a fost expediată în adresa părților la 5 mai 2017 (f. d. 109), însă nu există dovada recepționării efective a acesteia de către participanții la proces. De fapt, deși recurentul invocă că a primit copia de pe decizie la 10 mai 2017, nu a reușit să probeze primirea corespondenței la adresa acestuia. Totuși, în lipsa unor înscrisuri pertinente, instanța de recurs nu poate constata cu precizie momentul, când a fost comunicată hotărârea motivată. Astfel, în atare situație și pentru a nu admite o ingerință în dreptul de acces liber la justiție, instanța de judecată consideră că recursul declarat de Calmîș Sergiu este depus în termenul prevăzut mai sus.

Din considerentele prezentate mai sus, instanța conchide că cererea de recurs nu poate fi respinsă ca inadmisibilă în baza temeiurilor prevăzute de art. 433 lit. b), c), d) din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, precum și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al acestei căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, dar și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, parag. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, parag. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, parag. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, parag. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de

drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, parag. 41, *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 - 37).

În speță, instanța observă că, în susținerea poziției sale, recurentul Calmîș Sergiu a invocat art. 432 din Codul de procedură civilă, fără a specifica unul din temeiurile prevăzute la alineatele (2), (3), (4) din articolul citat. Acesta a generalizat că instanța de apel a aplicat eronat articolul 1398 din Codul civil.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului, rezumate mai sus, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei.

În acest sens, instanța de judecată amintește că, la pronunțarea deciziei din 19 ianuarie 2017, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 1398 alin. (1), 1416 alin. (2), 1422 alin. (1) și (2) din Codul civil, articolul 45 alin. (1) din Codul contravențional și articolele 94, 96, 118, 121 – 123 din Codul de procedură civilă.

În aceste circumstanțe, din analiza conținutului cererii de recurs, reiese în mod cert că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat, în special în privința întrunirii condițiilor legale pentru antrenarea răspunderii delictuale prevăzute la articolul 1398 alin. (1) din Codul civil.

În baza celor prezentate, completul Colegiului consideră că Calmîș Sergiu nu a adus suficiente argumente cu privire la aplicarea eronată de către instanța de apel a articolului 1398 din Codul civil, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de

recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, *ibidem*, parag. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45).

Mai mult, în baza circumstanțelor, rezumate succint, cu privire la examinarea cauzei, instanța observă că recurentul Calmîș Sergiu a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, parag. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, parag. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate a normelor de drept material sau procedural din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară.

Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. Deci, conjunctură stabilită mai sus confirmă că există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit, iar, în viziunea instanței, însăși esența dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Calmîș Sergiu nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Calmîș Sergiu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Tamara Chișca - Doneva

Luiza Gafton